

Decyzja
Prezydium KK
nr 125/22

ws. opinii o projekcie ustawy o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych
za czyny zabronione pod groźbą kary (UD421)

- I. Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” opiniując projekt zmieniający po raz kolejny *ustawę o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary* zauważa iż przedłożony projekt nie zmienia treści art. 1 ustawy, co oznacza iż zakresem tego przepisu nadal pozostają czyny objęte przepisami art. 35 ustawy o związkach zawodowych. Tym samym zachowują aktualność uwagi zawarte w Decyzji Prezydium KK Nr 86/18 ws. opinii o projekcie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (UD 74).
- II. W związku z powyższym pragniemy przypomnieć, iż Zakres podmiotowy art. 35 ustawy o związkach zawodowych obejmuje osoby reprezentujące pracodawcę, które w związku z zajmowanym stanowiskiem albo pełnioną funkcją popełniły czyn określony w pkt 1-4. Mimo, iż odpowiedzialności za dokonanie czynu zabronionego podlegają wskazane w przepisie osoby, korzyść majątkową z czynu osiąga inny podmiot, a mianowicie pracodawca tj. podmiot zbiorowy w rozumieniu projektu ustawy.
  - a. W ocenie NSZZ „Solidarność”, rozszerzenie odpowiedzialności za naruszenie art. 35 ustawy o związkach zawodowych również na podmioty zbiorowe, na zasadach określonych w projekcie w praktyce może przyczynić się do wzmocnienia ochrony działania związków zawodowych i prowadzić do skutecznego zniechęcenia, w szczególności duże przedsiębiorstwa, do naruszania ustawy o związkach zawodowych. Biorąc pod uwagę, iż zakładowa organizacja związkowa jest z mocy art. 26 pkt 3 ustawy o związkach zawodowych uprawniona do sprawowania kontroli nad przestrzeganiem w zakładzie pracy przepisów prawa pracy, wzmocnienie ochrony organizacji związkowej miałyby przełożenie na poprawę przestrzegania przez pracodawców prawa pracy i w konsekwencji, poprawę sytuacji materialnej i prawnej pracowników.

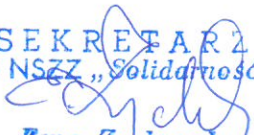
- b. W sferze zbiorowego prawa pracy, skutkiem naruszenia art. 35 ustawy o związkach zawodowych, w szczególności pkt. 2 dotyczącego przestępstwa utrudniania wykonywania działalności związkowej łączy się z uzyskiwaniem korzyści majątkowej przez podmiot zbiorowy – pracodawcę. Przez korzyść majątkową w tym przypadku należy rozumieć utrzymanie *status quo* w sferze poziomu świadczeń i zablokowanie dążeń organizacji związkowej do zwiększenia świadczeń dla pracowników, co mogłoby zostać osiągnięte, gdyby nie doszło do naruszenia np. przepisu art. 35 pkt. 2 ustawy o związkach zawodowych, tj. gdyby zrealizowany był np. obowiązek uzgadniania (uzyskania zgody zakładowej organizacji związkowej na treść postanowień) np. treści regulaminu wynagradzania czy regulaminu pracy. Korzyścią materialną jest również pomniejszenie wydatków w wyniku naruszania przepisów prawa pracy (przekraczanie norm czasu pracy, niewypłacanie nadgodzin, zaniżanie lub niewypłacanie wynagrodzeń), gdy naruszanie ustawy o związkach zawodowych ma na celu uniemożliwienie sprawowania kontroli przez zakładową organizację związkową nad przestrzeganiem przepisów prawa pracy w zakładzie.
- c. Związkom zawodowym nie przysługują takie uprawnienia kontrolne jakie przysługują Państwowej Inspekcji Pracy. Jednak, w przeciwieństwie do Inspekcji, związki zawodowe swoim działaniem są w stanie objąć większą liczbę pracodawców niż Inspekcja (ze względu na ograniczone zasoby kadrowe), zaś znakomita część postępowań kontrolnych Inspekcji wszczynana jest właśnie na wniosek zakładowych organizacji związkowych, na podstawie zaobserwowanych przez związki nieprawidłowości. Dlatego naruszanie ustawy o związkach zawodowych łączy się z wymiernymi korzyściami po stronie pracodawcy.
- III. Pewien niepokój – z punktu widzenia zatrudnionych tam pracowników - budzi propozycja wyłączenia spod zakresu definicji podmiotów zbiorowych zawartej w nowym brzmieniu art. 2 u. pod. zbior. Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz podmiotów zbiorowych: a) zatrudniających w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych mniej niż 500 pracowników albo osiągających roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 100 milionów euro i niebędących mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą ani średnim przedsiębiorcą w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24 i 974); oraz b) których głównym celem ustawowym lub statutowym nie jest prowadzenie działalności gospodarczej – zob. art. 1 pkt 1 Projektu. W tej grupie

podmiotów propozycja wprowadza tym samym przeszkodę w ściganiu czynów z art. 35 ustawy o związkach zawodowych, a nie sposób wykluczyć możliwości popełnienia tego rodzaju czynów przez kierownictwo tychże podmiotów.

- IV. Projekt ustawy na nowo, w sposób bardziej szczegółowy, określa przesłanki odpowiedzialności podmiotów zbiorowych - zob. art. 1 pkt 2 i 3 Projektu poprzez usunięcie dotychczasowych przepisów art. 3-5 oraz dodanie po art. 5 przepisów art. 5a-5c w nowych brzmieniach. O ile podane tam nowe warunki odpowiedzialności prawnej nie budzą wątpliwości od strony materialnoprawnej o tyle w praktyce, pozostając w obszarze czynów zabronionych z art. 35 u. zw. zaw. w ewentualnej praktyce ich stosowania pojawiają się problemy natury dowodowej praktycznie uniemożliwiające pociągnięcie kogokolwiek do odpowiedzialności. Tytułem przykładu należy wskazać na takie proponowane okoliczności – niezwykle trudne dowodowo jak: fakt braku należytej staranności w wyborze osoby, albo w nadzorze nad nią ze strony podmiotu zbiorowego (art. 5b ust. 2 pkt 1 Projektu) czy fakt posiadania wiedzy o nieprawidłowości w organizacji, która ułatwiła lub umożliwiła popełnienie czynu zabronionego (art. 5b ust. 2 pkt 4 Projektu). Wprost zwalnia od odpowiedzialności podmiot zbiorowy fakt braku posiadania wiedzy przez organy i osoby uprawnione do działania w imieniu lub w interesie tego podmiotu lub nabywcy oraz osoby, o których mowa w art. 5b ust. 1 o czynie zabronionym będącym podstawą odpowiedzialności i przy zachowaniu należytej staranności nie mogły takiej wiedzy uzyskać, a podmiot zbiorowy nie powstał w celu wykonania połączenia albo podziału (art. 16a ust. 6 dodanego w art. 1 pkt 9 Projektu).
- V. W związku z uchyleniem dotychczasowego art. 16 ustawy zawierającego katalog czynów zabronionych stanowiących przesłankę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, co definitywnie w naszym przekonaniu usuwa wątpliwości w odniesieniu do objęcia odpowiedzialnością podmiot zbiorowy za czyny z art. 35 u.z.z. proponujemy aby z treści dotychczasowego przepisu art. 22 u. pod. zbior. stanowiącym odesłanie do przepisów kodeksu postępowania karnego usunąć wyrażenie „przedstawicielu społecznym” co pozwoli na wzięcie udziału w ewentualnym postępowaniu sądowym organizacji związkowych w tym właśnie charakterze.

Gdańsk, 10 października 2022 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek